

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMĂNE A ARADULUI

Hristos ori Nietzsche?

Pe pământ totul se reduce la viața morală. În primul moment aceasta frază s'ar părea o exagerare. Totuși, real și obiectiv judecând viața și limitele cunoștințelor omenești, precum și faptele oamenilor, bune și rele, avem curajul acestei afirmațiuni.

Nu se poate închipui viață familiară și socială, sănătoasă și prosperă, dacă nu se întemeiază pe acest prim și fundamental factor de conservare individuală și de evoluție colectivă: *buna conduită*. Păcatele și metehnele, — pe cari ni le desgolește cu multă dărnicie aspectul decăzut al vieții noastre publice, — ne dau toată dreptatea.

Când morala încetează să-și mai spună cuvântul și să deie sentințe în mersul treburilor omenești, rămân de prisos toate năzuințele spre mai bine și aspirațiile ideale ale omenirii. Rămâne zadarnică filosofia, rămâne neputincioasă știința, netrebnică politica și deșartă toată civilizația și cultura.

De ce să creiezi, să regulezi și să asiguri o cultură, o evoluție, într'un senz sau într'altul, dacă nu poți sălășlui între oameni, și așa muritori, un trai relativ bun, drept, moral? Adagiul *homo homini lupus*, sau *bellum omnium contra omnes* se înfăptuește dela sine, se deslănțuie ușor și e deplin asigurat acolo, unde se surpă temelia ordinii morale. Toate păcatele contemporanilor nostri nu sunt altceva decât desconsiderarea celor mai elementare principii morale.

În atâtea momente fiara din om așteaptă ocazia nea prielnică să-și arate colții, pe cari numai legea morală îi poate face inofensivi.

Religia întâi și imediat morala au scos pe om din animalitate, din sălbăticie. Cât privește progresul, el nu a avut și nu are temelii tranice și lămurite, fără suportul religios-moral.

Cultura și civilizația fără religie și morală nu au nici un senz superior. Sunt amăgiri relative și deșarte. De ce să înaintezi *în gol*, spre nici o țință, lovind cu pumnul și călcând în picioare pe cel mai slab? Sau: va fi mai bine când se vor deslănțui

în lume toate instinctele josnice, și se va ucide în om orice gând sau simț uman și creștin? Dar răspunderea în împlinirea slujbei pe ce autoritate se poate baza? Poliția legii e prea slabă. Avem atâtea dovezi. Mai ales astăzi..

Scop în viață și echilibru înânduilele traiului nostru vremelnice, numai religia și morala poate stabili. Creștinismul.

Până astăzi Hristos a dat directivele și inspirațiile civilizației și ale culturii europene. Superioritatea popoarelor creștine față de cele păgâne adevăresc până la evidență acest fapt.

Nietzsche, *exponentul modern al curentelor anticreștine*, deci atee și materialiste, și succesorii lui — din nenorocire destui — s'au pus în dușmănoasă și diametrală opoziție, față de aceste linii, fixate de Iisus Mântuitorul nostru. S'au repezit și lucrează din răspuțeri la răsturnarea și ruina ordinii existente, tradiționale, lăsând în urmă disordine, desorientare și gol. Faimosul supraom este țința lor, fără să-și deie seama că luptă pentru o plăsmuire forțată, pentru o iluzie. Că dacă ar deveni o realitate, ar fi un fioros animal, nu dobitoac scăpat dintre sălbăticie ca să inspire groază, să împrăștie moarte și să realizeze singura parte de contribuție pe care o poate aduce între muritorii de rând: răsturnarea valorilor și amestecarea limbilor.

De sigur, este ușor să întorci tabla valorilor tradiționale, dar *în numele cărui adevăr se răpește omului suportul religios-moral?* A putut știința dovedi, sau întrezări numai, că nu există Dumnezeu, suflet sau nemurire? Savanții *de mâna întâi* au negat, sau au confirmat acest lucru? Ultimele descoperiri științifice pot contribui cu ceva la detronarea divinității, sau la isgonirea sufletului din combinațiile acestui univers minunat și plin de mister? Pot undele sonore sau mișcările atomilor să explice ceva în lume?...

Știința *constată* că în lume și viață există multe-taine și întrevăde altele și mai multe și mai minunate. Câte-odată chiar fură câte un secret. Dar

tără a-l explica complect și în fond. Rămâne la periferia lucrurilor, la aspectul lor extern și relativ. Enigmele primordiale și fundamentale ale Universului — câteva stabilite de materialistul Du-Bois Reymond, — au rămas până în prezent nedeslegate, — sau rezolvate în felul cum a deslegat Alexandru cel mare nodul gordian — și, după toată probabilitatea, pentru totdeauna vor rămâne neexplicate și inexplicabile.

De aceea, avem încă toate motivele ca să credem și să susținem cu tărie că, atâta timp cât omul răătăcește sau, în cazul cel mai bun, dibuește printre *zidurile necunoscutului*, nu poate fi lipsit și nu se va lipsi de călăuza religiei și de povăța moralei. Schimbări de formă se vor face și conflicte se vor ivi cu privire la crezul spiritual al omenirii, însă *fondul este și va fi în veci acelaș sfinx tăcut, nepătruns și neclintit, în fața căruia omul trebuie să se oprească, să privească și să se plece cu smerenie, fără puțința de a-l tălmăci, tăgădui sau desființa.*

Să admitem, pentru moment, că sub raport teoretic, discuția dintre credincioși și apostafi ar duce la infinit, iar argumentația cu privire la adevărurile sacre ar duce la sterilitate și scolasticism și lupta dintre taberile adverse ar rămâne nedecisă. Totuși, coborând pe terenul realizărilor practice, morala religioasă are o fecundă și fericită eficacitate.

Unii cugetători nemulțumiți găsesc în acest fapt o pricină de slăbiciune pentru morala creștină. Noi din contră o socotim bună *tocmai* din motivul că din punct de vedere practic este bună și poate fi trăită. Și trebuie să aibă necondiționată primăție față de cea liberă și mai ales față de *criticismul exagerat, care justifică și cele mai mari crime ale veacului, în timp ce condamnă principiile celei mai superioare și desăvârșite morale religioase.*

Consecințele practice ale religiei și moralei creștine nu numai că justifică veracitatea premiselor sale, dar asigură și cea mai frumoasă viață și cele mai favorabile condițiuni de traiu pentru toți oamenii. Avem certitudinea, în pofida tuturor afirmațiunilor celor contrari, cari ne pot dovedi acelaș lucru prin urmările dezastruase la cari duce gândirea și viața desfrânată, că *ceea ce bunul simț aprobă și pe teren practic e bun și folositor, și pe teren teoretic trebuie să aibă cel puțin întâietate, — iar ceea ce bunul simț reproabă, și pe tărâm practic are urmări rele și triste, pe tărâm teoretic nu poate reprezenta adevărul.*

Între practică și teorie se cere armonie și armonia nu vine decât din morala care reoglindește grația și voia lui Dumnezeu, din Creștinism.

*

În acest înțeles vorbind, socotim că orice de viere, în senz nietzscheian, dela principiile și practicile creștinismului viu și real, constituie o eroare, o răătăcire. *Viața* nu poate colabora cu *egoismul*, — iar

supraoamenii lui Nietzsche, dacă vor apare prin strivirea celor mici și slabi pe pământ, vor dispărea tot din lipsa mediului favorabil, pe cum au dispărut și mastodonții și mamuții vremurilor preistorice, deși sub raport cantitativ și brutal nu le lipsea nimic, față de micile și slabele furnici și albine.

Mila, dragostea de aproapele și spiritul de jertfă nu sunt „slăbiciuni”, ci sentimente, instincte firești, miruite cu dar și cu esență de Sus. Au fost elemente de progres și sunt și astăzi tot atâtea condițiuni de viață pentru mulțumirea și fericirea oamenilor.

Aceste *temelii* au fost *puse de Hristos*, Domnul nostru, și pe ele și-au zidit viața cele mai alese și mai reprezentative spirite ale omenirii. A tăgădui acest fapt, înseamnă a șterge o bună parte din biografiile oamenilor celebri.

De altă parte, a spune că mila și celelalte norme practice ale moralei creștine reprezintă niște piedeci în calea progresului uman, nu înseamnă a spune numai un neadevăr, ci înseamnă a trece prea ușor peste realități cari ar aduce omenirii, ca drepte și logice consecințe, cele mai mari crime și dezastru.

O pildă. Cei mai aleși reprezentanți ai omenirii, în majoritatea absolută a cazurilor, — fatal, — *au suferit*. Au fost și sunt consumați în studii și experiențe, roși de atâtea boale mai mult sau mai puțin incurabile. Ei bine, din cauza că ei fiind *slabi* din punct de vedere fizic și sanitar, — cum a fost însuși Nietzsche, — trebuiau sau trebuie astăzi să fie omorâți, ca să trăiască numai cei *tari* și viguroși? Ar însemna să decapitezi omenirea... Ori ce ar fi omenirea *fără spiritele de elită*, sau *fără actualul serviciu medical și sanitar*, care-i de proveniență creștină și de care se folosesc toți oamenii civilizați, fără excepție?... Să răspundă ceice cu atâta ușurință vorbesc de „epidemia creștină”, ca și când nu ar avea alt lucru mai bun de făcut.

În sfârșit, să se văduvească omenirea de inspirațiile religiei și de îndreptarul moralei creștine și pământul se va transforma într'un vast și lamentabil cartier de pușcării și spitale de nebuni.

*

Isus a zis: „Vă dau poruncă nouă, ca unul pe altul să vă iubiți. După cum eu v'am iubit pe voi, așa și voi unul pe altul să vă iubiți. Întru aceasta vor cunoaște toți că sântei ucenicii mei, dacă veți avea iubire unii către alții... Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pue pentru prieteni... Care între voi va vrea să fie mare să fie slujitorul vostru și care între voi va vrea să fie întâiul să fie tuturor slugă... Iubiți pe vrăjmașii voștri, și faceți bine celor ce vă urăsc pe voi. Bindecuvențați pe cei ce vă blastemă și vă rugați pentru cei ce vă fac vouă necaz... Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv... Și

precum voîți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea..” Acțiune pozitivă, creatoare.

Nietzsche vorbește cam în felul următor: „Să nu cerem vieții fericirea, ce n'o poate da, ci numai **puterea**, puterea de care avem nevoie, pentru a ne întrece pe noi, pentru a sări peste specia de „om” și a crea „Supraomul”... Nu *mila* și *iubirea*, care înjosesc și micșorează vitalitatea omului, sunt resortul vieții, ci *dăritatea* și *egoismul*. „Societatea europeană” otrăvită de umanitarismul creștin și democratic, și-a pierdut „simțul vieții”... Mântuirea nu poate veni decât dela „*răsturnarea valorilor*” morale consacrate... In locul moralei de „robi”, de oameni fără vlagă, a așa numitei fraternități, să impunem, pentru salvarea viitorului, vieții o morală tăuritoare de „stăpâni” și de indivizi, ce știu să *poruncească*... Ceea ce a fost socotit bine până acum (*mila*), va trebui să fie socotit un rău pentru viață și ceea ce a fost socotit rău (*forța*) va trebui să devină binele suprem...” ș. a. m. d. Acțiune negativă, distructivă.

Hristos a coborât, și a făcut cele mai superioare principii de morală practică, în lume. Nietzsche a adus dezastre, cari au culminat în flăcările războiului mondial și în acțiunea comunismului actual, care în numele „tuturor libertăților”, exilează la moarte sigură pe cei neîmpăcați cu astfel de proceduri barbare.

Iisus s'a săvârșit pe cruce, consacrandu-și opera și privind iertător omenirea, — Nietzsche a murit nebun, internat într'un azil de alienați, după ce s'a socotit pe rând: diplomat, împărat și zeu.

*

Omule! „*Ispitește duhurile!*” Și te întreabă: pot aceste două nume să-și discute alături înfățișarea în viitoarea orientare duhovnicească a umanității? Nu constituie acest fapt o nelegiuire, o neiertată impietate?

Totuși, astăzi toți oamenii, ziși de stânga, încearcă acest lucru și stăruie cu o dărză tenacitate pe calea apucată. Rezultatul se poate prevedea ușor, când știm că *Iisus Hristos* a fost și este în veci *Domnul și Mântuitorul lumii*, — iar *Nietzsche* a fost caracterizat de către însuși ucenicii lui „*devalorizatorul tuturor valorilor trecute și existente, avocatul legitim al dracului*”..

Pr. Ilarion V. Felea.

In atenția Dilor Călicheși.

Singurele manuale de religie pentru școlile primare, aprobate de sf. Sinod, sunt cărțile de preotul N. Crișmariu: Istorie biblice Lei 22; Istorie bisericești Lei 20 — și Catechismul Lei 20.

Carte de rugăciuni pentru elevii școlilor primare de Dr. Grigorie Comșa, episcopul Aradului, legată în pânză, Lei 15.

De vânzare la Librăria Diecezană. Arad.

Cler și Popor.

(Reflexii de actualitate)

De Pr. Teofan Herbei.

Suntem martorii oculari al unor refaceri fundamentale. Trăim epoca de organizare și refacere post-belică. Toată desagația, toate patimile, toate relele pe cari un războiu le scoate la lumină, asemenea uraganului ce desrădăcinează tufișul și dă în vileag prăpastia; toate pornirile cugetate și necugetate ale individului ce se simte liber de răspunderea faptelor sale; în sfârșit toate tendințele bune ori rele, vor trebui canalizate din nou.

Sufletele se sbat neliniștite, fără a-și fi găsit încă matca, în care să-și urmeze cursul lin spre realizări pozitive. In toate domeniile, cu toate ocaziunile se reclamă organizare, comitet, comisie de studiu etc.

Nici biserica nu a fost ferită de neajunsurile războiului. Și, vorbind de biserica ortodoxă, se recunoaște că ea a fost cea mai puternic lovită de vitregia vremii. Războiul a sguđuit-o adânc.

„Clerul și poporul”, cele două elemente constitutive ale bisericii luptătoare, în urma năpraznicului uragan, parcă nu mai alcătuiesc un front comun, care să inspire stimă și încredere.

Clerul pare prea ocupat de chestiuni personale de puțină importanță, și desinteresat de problemele vitale și salutare.

Poporul pare desorientat și neîncrăzător. Se lasă ușor ademenit de promisiuni vagi. Primește cu nepăsare idei streine și dușmane firii sale, fără puterea de a reacționa.

Aceasta este prăpastia ce ne-a scos-o înainte războiul. Aceasta este realitatea.

Petruca clerul ortodox să-și câștige din nou încrederea, iar poporul să ajungă iubitor și credincios, va trebui deci și la noi o temeinică organizare și o sinceră refacere.

Dar această cinste să o lăsăm altora; noi să ne mulțumim cu câteva reflexii, pe cari le considerăm cauzele inerente ale situației precare în care ne găsim.

I. Clerul.

Pătura conducătoare; administratorii tainelor Dumnezești; inspiratorii vieții spirituale; aleșii Domnului Iisus, luați din rândul celor mai de jos, pentru a avea misiunea divină de lumina lumii și sarea pământului. Azi piatra cea mai nebăgată în seamă, tagma cea mai umilită, clasa socială cea mai nedreptățită. Avizat la sprijinul tuturora, dela înaltul Prelat până la cel mai umil slujitor al altarului, au să înghită un tratament rece, lipsit de cea mai modestă bunăvoință.

Ți-al dat cu plăcere obolul de jertfă pentru ca să primești lovituri de grație.

Ai fost sigura rază de lumină, ce a condus poporul, dealungul veacurilor, prin întunecul asupririlor, pentruca azi să ajungi indezirabil.

Ești îmbrâncit din toate părțile. Ești lovit de cei de jos, cari nu mai știu ce vreau și, ca unor copii răi, nu le poți potoli plânsul, nici opri răsul.

Ești tratat nepărintește de cei de sus, cari nu-ți cunosc situația. Nu te-au întărit ca să-ți poată schimba soarta, nu-ți poartă grija ca să ai încredere în viitor.

Toate acestea sunt obstacole ce trebuiesc înlăturate și nu bacilii unei boli mortale. Bietul om supus vremii poate lupta contra lor. Toate sunt consecințele unor stări de lucruri, ce trebuiesc adaptate împrejurărilor de azi. Să le cercetăm.

1. Să facem cunoștință cu școala bisericii. Din capul locului afirmăm că învățământul teologic se dă prea puțină importanță.

Tânărul absolvent al liceului, supraîncărcat de teoriile relativității, ar trebui să aflu în școala bisericii legea divină, absolută și veșnică. Nu toți au vocațiunea, dar în toți va trebui infiltrată conștiința misiunii lor. Toți să urmeze o cale pe urmele Domnului Iisus. Au căutat până acum peștii unei vieți liniștite, ca și preoți por avea să vâneze suflete omenești, neliniștite și pline de nemulțumiri. Într'un cuvânt școala teologică are chemarea de a îndrepta avântul tineresc spre idealul creștin. Școala teologică ar trebui apoi să fie fermentul care să plămădească curente de însuflețire pentru toate fibrele conducătoare.

Într'o școală, unde fiecare face ce vrea și nimeni nu poate face ce poate, nu se pot perfecționa suflete, cari să fie trimise a creia, la rândul lor, altele; căci a creia suflete este o chemare sublimă, dar imposibilă celor fără de suflet.

Școala să lumineze drumul pentru viață. Se vor putea în alte țări transforma grădinele de zarzavat în terenuri de tenis, football, etc, în scopul modernizării vieții, dar la noi încă nu.

Se va putea în alte părți adapta teoria educației cu sportul distractiv, dar la noi mult timp va fi legată filozofia educației și a sportului de sapă și coasă; chiar și în fericita situație, când statul recunoscător își va îndrepta și spre noi megalomania sa, atât de pronunțată față de alte culte; iar societatea va fi mai conciliantă în a ne judeca.

2. Dar tânărul teolog nu se pregătește mult pentru viață, căci îl așteaptă altceva. Înainte de orice este falmoasa alegere. Par'că școala o are și pe aceasta în program!

Prima convenire în parohie va fi deci cu cei ce vând alegerea, cari pentru un bacșiș îți garantează nu numai votul lor ci și reușita alegerii.

Prima ședință a ta va fi nu cu comitetul misionar, ci cu ceata „bătăușilor.“ La ședință nu le vei expune dogme, nici vei avea să citești din „viețile Sfinților“, ci în aroma fumului de țigări vei promite și te

vei lăuda, nu cu știința, ci cu posibilitatea de saturație a tuturor pălmașilor în beție și altele. Cari sunt consecințele acestei atitudini, nu mai cerceta. După faimosul act vei ști tu ce urmează. Neputându-le satisface pofta nesaturabilă, le mai dai cu ușa în nas până se mai trezesc.

Astfel trebuie să ne începem cariera. Și apoi începe activitatea pastorală. Vino și combate alcoolismul cu temperanța. Luptă contra vicțiilor, după ce tu te-ai tăvălit în cele mai josnice murdării.

Iată un neajuns ce trebuie înlăturat.

Dar alegerea, pe lângă că nu promovează interesele bisericii, poate fi înlăturată pe motive biblice.

Să documentăm.

Când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din femeie, carele s'a făcut sub lege, ca pe cei de sub lege să-l răscumpere. El ridică pe cea dintâi (lege), ca s'o pună pe cea de a doua. Intemeie pe pământ o biserică văzută, sfântă, sobornicească și apostolească. A fost primul cap văzut și a rămas singurul cap nevăzut al Ei.

Dacă primii ucenici ai Săi L-au ales ca și învățător al lor, când s'au hotărât a-L urma fără șovăire, aceasta nu poate fi decât un răspuns sincer la chemarea Lui, și nici decum o alegere.

Iisus le-a cunoscut vocațiunea și i-a chemat: „Veniți după mine și vă voi face vânători de oameni.“ (Mt. 4. 19 Mc. 1. 17.)

Prin urmare, veniți la școala mea, veniți să cunoașteți învățătura mea, pentruca atunci când veți fi trimiși să nu șovăiți, nici să vă temeți.

Și apoi le-a zis:

„Și chemând pe cei 12 ucenici ai Săi le-a dat puterea.“ Mt. 10. 1..

„Pe acești 12 i-a trimis Iisus, poruncindu-le lor și zicând“... Mt. 10. 5..

„Iată eu vă trimit pe voi.“ Mt. 10. 16..

„Și s'a suit la munte și a chemat pe care a vrut El însuși și au venit la Dânsul. Și a făcut doisprezece ca să fie cu El și să-i trimită pe dânșii să propovăduiască“... (Mc. 3. 13. 14. 15.)

„Și a chemat pe cei doisprezece și a început a-i trimite pe dânșii. (Mc. 6. 7.)

„Și a zis lor: mergeți în toată lumea, propovăduiți Evanghelia la toată făptura“. (Mc. 16. 15.)

„Și când s'a făcut ziua, a chemat pe ucenicii săi, și alegând dintre dânșii doisprezece, pe cari și apostoli i-a numit.“ (Lc. 6. 13.)

... „i-a trimis pe dânșii.“ (Lc. 9. 2.)

„Iar după acestea a arătat Domnul și pe alți șaptezeci și a trimis pe dânșii.“ (Lc. 10. 1.)

A venit timpul când Ucenicii au ajuns conducătorii văzuți ai bisericii.

Privirea dulce, vorba blândă, dar decizivă, sfaturile iubitoare, dar conducătoare, ale învățătorului lipseau.

(Va urma)

Criza morală.

„Viața este un haos, ce rătăcește
fără țintă către ruină.

Astăzi opinia publică e mult îngrijorată de criza financiară și economică, pentru care se caută soluții de reabilitare: țările numesc diferiți specialiști, experți, diplomați pentru a căuta modalitatea de revindicare a acestei situații.

Dar nu se gândesc marii diplomați, dela înălțimea ce ocupă, nu este omenimea preocupată de o altă criză mai periculoasă, ce face azi ravagii mari în sufletul poporului: „Criza morală“.

Păcatul, alungătorul moralei și-a fericirii sociale, se abate tot mai mult în omenire. Viața omului de azi, tot mai mult se întoarce dela creștinism și se îmbracă în mocirla păcatelor, cari îi sting făclia credinței și-l îndepărtează pe om dela menirea sa.

Iată criza de suflete, care o socotesc mai presus de altele și amenință perderea omului, ce are menire divină în viața pământească, dată lui prin scânteia dumnezeiască, sădită de Tatăl Ceresc în huma din care suntem făcuți și prin care am primit viață veșnică.

Pătrunzând în taina acestei vieți întinate, mintea curată a omului se înfioară de mulțimea păcatelor, ce ține sufletul omului la întunec și duce omenirea spre ruină, dacă nu se va trezi din robia satanei. Fapte murdare, ce stau scrise pe ecranul vânturos al vieții omenestii, se evidențiază la tot pasul; aproape la fiecare casă, la fiecare colț de stradă, sate și orașe. Necredința, izvor al tuturor relelor și crizelor, se abate cu fală în toate clasele sociale, ce numără indivizi capabil de orice păcat.

Coborând în clasa de jos a poporului, în clasa incultă, te izbești de ignoranță, în care trăește în mare parte țăranul nostru, și mizerie: familii lipsite de educație, iubire etc. Întâlnești copii lăsați pierzării, mamele își lapadă copiii, fără durere în sufletul lor, părinții lăsați pe stradă și alungați dela vatra lor de fil. *Nu-i credință. „Și unde nu-i credință, totul se ruinează“ (Schiller).* Iubirea părintească, iubirea maternă și ce-a deaproapelui tot mai mult se întunecă.

Însă cum să pretinzi mult acelu, care nu rămâne conștient în întregimea cuvântului, de fapta ce-o săvârșește, când acei ce sunt convinși de mârșăvia păcatului comis, sunt în stare a se fâli, mai degrabă, cu prosteasca vitejie, decât să se rușineze.

Când acei, cari sunt chemați a propaga credință și cultură, cad adesea victimă celor mai condamnabile fapte. Când cele mai triste și desconsiderătoare fapte se petrec între oameni culți; ba cel din posturi înalte își permit să desconsiderare morală; însă ori cât de înalt să fie copacul, frunzele-i cad jos, se aștern în rând cu celelalte în puhoale vestejite, iar după ani cu veri senine și ierni înzepezite, ori cât de gros și

urias de-ar fi copacul, se culcă și el, din fala sa, la pământ, în noianul putrezirei.

Începând dela factorii culturali ai satelor, până la cei mai înalți demnitari, miniștri, îi află terfelți în mocirla păcatului.

Străzile orașelor sunt pline de suflete false: femei destrăbălate stau la fiecare colț de stradă; tineri, cu suflet și minte înegrit, holnăresc sub jugul păcatului.

Familii nu mai sunt adevărate familii: ceața dezbinării și a fărădelegii a pătruns în cele mai multe și le duce la ruină, de unde emanează și se resfrânge prostia omenească.

Bărbați, femei înțelepți, cu o cultură și în toată firea, astăzi nu se sinchiesc de rușinea păcatului, ce-l săvârșesc de multe ori în plină voință.

Nu mai păstrează familia, în sânul său, legile firii: Când soț pe soț se înșeală, fapte și sentimente a celor doi soți nu se găsesc în deplină armonie și nu-și află unul în altul fericirea ideală. Candidați la căsătorie, astăzi nu văd în căsătorie fericire, mângâere, sublimă consolare și liniște sufletească, ce numai în familie se poate găsi. În loc de toate acestea, în familii întâlnim dezbinare, ceartă, durere, neliniște, înșelare, divorț etc.

Mamele de azi nu sunt la datorie față de copiii lor, se abat dela legile educației, trecând cu vederea peste greșelile fiilor sau fiicelor lor, ce se terfelesc cu știrea părinților în greșala păcatului.

Lumea-i plină de înșelătorie, ce aduce moartea lucrurilor.

Deștrăul azi vibrează și ruinează sufletul și corpul, sleiește mintea, risipește vremea.

Iată dar, că omul, creat de Dumnezeu mai presus de animale, prin faptele și viața ce o trăește, condusă nu de rațiune ci de instincte animale, se coboară în rândul animalelor subjugate în slăvia păcatelor, dezbrăcate de haina curățeniei, trecând pe calea perzării veșnice a neantului.

Totul se clatină, și omenirea în drumul ei se prăpădește.

Astăzi nu se mai respectă datoriiile veșnice, ce le avem față de Divinitate, cari ne sunt date nouă întru ispășirea eului sacru, nămolit astăzi în haosul întunecat a păcatului pământesc.

„Un om fals nu poate zidi nici măcar o casă de cărămidă“ zice Carlyle. *Oare unde este omul dreptății și al credinței? Când toată lumea este o falșitate și viețuește sub noianul robiei păcatului.*

* * *

Suntem la o răspântie, de unde trebuie să ne întoarcem.

Criza morală cere considerație și îngrijorare pentru revindicare sufletelor.

Omul creat cu voință, nu trebuie să rămâne nepăsător, ca să se întoarcă la datorie morală și muncă, care este o vitejie a sufletului, este o valoare. „Mai tare este munca decât viața, fiindcă cel ce a muncit

trăește și după moarte¹⁾“. Iar a trăi o viață morală este o înțelepciune, la care omul, fără mijloace materiale și opintiri, poate să ajungă. Dumnezeu a înzestrat pe fiecare cu ochi sufletești și ai minții, prin cari să poată pătrunde lucrurile, în cari să afle adevărul și realitatea și să cunoască pe Creatorul lor. Fiecare lucru are ceva misterios. În orice lucru, ce exprimă ori câtă simplitate, chiar firicelul de iarbă verde, chiar și aci aflăm pe D-zeu, pe care trebuie să-L cunoaștem și să-L mărim. Lucrurile din jurul nostru toate ne vorbesc de veșnicie și puterea divină a lui D-zeu, către care noi să tindem în acțiunile noastre. Iar cel ce nu-L cunoaște nu este sufletul său în stare să-L mărească în Sanctuarul Său.

Omenirea trebuie să-și ia îndrăzneala să cerceteze adevărul.

„Rădăcina tuturor păcatelor consistă în aceea, că inima și sufletul omului nu s'au deschis adevărului. — Un astfel de om nu numai că exprimă și produce o falsitate, dar el este însuși o falsitate.“²⁾

Aici e cauza relelor și a păcatelor, pentru că omul nu-și ia osteneala să se ridice din lumea de păcate și falsitate, cari zac în jurul nostru și vădesc pierderea sufletelor.

Morala e clătinată. Necesitatea cere reîntronarea ei. Și acei, cari sunt chemați la clădirea ei, stau în amorțire, suferă și ei sub aripa nepăsării. Cel dela sate, în mare parte, cât și cei dela orașe, merg pe căi rătăcite. Și atunci neamul și datorii ne strigă: mame, dascăli, preoți, femei etc., alergați sub steagul biruinței pentru mântuirea neamului și-a tuturor, pentru înflorirea Patriei. *E dulce chemarea Mântuitorului și e serios să fii viu în lumea aceasta: „moartea nu este un joc, viața omului este o realitate strașnică“.*³⁾

Mame! vouă vă datorează mult înălțimea sau micimea sufletelor și a moralei. *Creșteți adevărați fii și fecioare, cu suflete mari și nobile. Dați familiei fericierea cuvenită, fiți ale datoriei, pentru că Sfântă vă este chemarea.*

Școala și Biserica sunt dator să intre în lupta de izbăvire a generației, să-i dea directive, croind viitor de seamă neamului, în viața popoarelor; să pregătească suflete mai pline de credință și adevăr, valori adevărate, cari vor forma viitorul eroic al românismului în fața lui Dumnezeu. Factori culturali ai satelor și ai neamului să se înroleze în lupta sacră de izbăvire a sufletului românesc. Preoți, cu crucea lui Hristos, nu pregețați nici un moment potrivit de înălțare.

Dar nici restul de intelectuali nu sunt mai puțin feriți de lupta de îndrumare moral-culturală a neamului. Toți suntem chemați.

Însă pentru ca să ne ascultăm chemarea, trebuie să ne pregătim: noi înșine, să fim pregătiți sufletește și să fim exemple vii. *Întâi tu, îndrumătorule, să trăești viața ce vrei s'o redai prin munca ta înaltă de mântuire în fața lui Hristos și pe urmă pornește la luptă pentru adevăr și dreptate, în care vei birui. „Aprinde-ți omului generoasă lui viață interioară și vei avea o flacără ce arde orice priviri mai josnice.“*¹⁾

7 Ianuarie 1931.

Burceiu
(F. Manea)

Moartea preotului militar TERENȚIU BUGARIU.

În ziua de 20 August a. c. a reposat în Timișoara preotul militar în pensie Terențiu Bugariu. Obștea enoriașilor și soborul preoților din loc l-am petrecut la cele veșnice.

Spre a se cunoaște cine a fost Pr. Tr. Bugariu, iată — pe scurt — o schiță din panegiric: „Pr. Tr. Bugariu s'a născut în Șoimoș, lângă Marla Radna. Încă din copilărie a fost îndrumat de Tatăl său, care era învățător, — spre biserică, știind la vârsta de 8 ani răspunsurile liturgice și psalmii de dimineață de-a rost.

Studiile secundare le-a făcut la Lipova, Arad, Blaj și Alba-Iulia. Sufletul său, pregătit în strana bisericii, s'a îndrumat spre studiile teologice, așa îl vedem înscris la Arad, mai apoi la Caransebeș, unde s'a și preotit pentru frunțașă comună Mercina.

Murindu-i soția, a primit să fie numit preot militar. În aceasta calitate a funcționat în Brașov, Sărbjevo, Novi-Bazar și Timișoară.

După pensionare a trăit ca un silhastru în casa sa din Timișoara, dedicându-se studiilor limbistice, iar mai pe urmă spiritismului.

Fire de combatant, de multe ori impulsiv, nu s'a sfiit să spună oamenilor adevărul pe față. În România-mare n'a găsit cadru unde să-și poată în contribuție vastele sale cunoștințe din toate domeniile. Trebuie să se știe că Pr. Terențiu Bugariu era, în ultimul timp în Banat, cel mai eminent poliglot. Cunoștea la perfecție mai bine de 10 limbi moderne.

Și dacă în viața de toate zilele însușirile și știința lui n'au fost apreciate, noi cei din jurul altarului am știut aprecia dragostea lui față de biserică și îndeosebi față de cântările bisericesti. Opu lui „Sentinela“, la care a lucrat cu atâta dragoste și perseverență, îl caracterizează mai bine.

Cu ce pasiune cânta în strană în Dumineci și sărbători! Cine — din cei ce umblă la Biserică — nu l-a văzut de Pr. T. Bugariu plângând de bucurie, dacă auzea un cântăreț bun, care știa aplica prosodia la cântările bisericesti; și cine nu l-a auzit tunând și criticând pe acela, despre cari el susținea, că falsifică și modernizează cântarea bisericască.

Era unul din cei mai eminenti cântăreți bisericesti“.

T. G.

¹⁾ I. Slavici.

²⁾ Th. Carlyle.

³⁾ Th. Carlyle.

¹⁾ Th. Carlyle.

INFORMAȚIUNI.

Pelerinajele la Sf. Mănăstire H.-Bodrog vor continua la 29 August, apoi la 8 și 14 Septembrie. Preacucernicii părinți vor binevoi a-și *pregăti credincioșii de acasă*, căci pe viitor tot lucrul misionar, prin slujbe și cuvânt de evanghelizare, e avizat la modestele puteri ale personalului mănăstiresc, întrucât nu mai sunt invitați slujitori, predicatori și duhovnici din afară.

Prietenii Mănăstirii însă sunt rugați să nu ne lipsească nici pe viitor de prețiosul lor concurs și de frățescul ajutor, pe care ni l-au dat și în trecut cu atâta devotament și inimă bună.

Cine dorește să ia parte activă la sfințele slujbe, sau să cuvânteze asupra subiectelor din programul fixat pentru misiuni, este poftit a se anunța din vreme, ca să poată fi împărțite rolurile.

Toate grupurile, ori cât de neînsemnate după numărul pelerinilor, *vor trebui să aducă cu sine tabloul lor exact*, subscris de preot, făcându-se mențiune *cine vine la mărturisit*, cu dorința de a se împărtași aici cu sf. cuminecătură și *cine dorește să fie și spovedit aici*. Pe viitor nu se va putea ține seamă decât de pelerinii, cari se vor fi anunțat părintelui lor sufletesc de acasă și vor aduce cu sine consemnarea, cu toate datele cerute în comunicările de mai înainte, cu privire la pelerinaje.

Rectificare. În articolul „*Birul preofesc*“, publicat în No. 33—34 al Bis. și Șc. în pasagiul al III-lea, și-rul al 7-lea, s'a cules eronat cuvântul „cerând“ enoriaști etc. în loc de „având“ enoriaști etc.: iar în pasagiul al 5-lea, și-rul 11-lea s'a cules în loc de „așteptat cu nerăbdare“, „așteptat în nerăbdare“ etc.

Deci facem convenitele rectificări.

Jocul de cărți și magistrații. Ministru justiției, dl C. Hamangiu, a dat o circulară, prin care oprește magistrații de-a juca cărți. Am hotărât în mod absolut, spune circulara ministerială, să nu tolerăm cu nici un chip, în viitor, obiceiuri care desonorează și scoară în modul cel mai grav prestigiul magistraturii. Pedepsele ce se vor aplica magistraților contravenienți sunt: 1. Muștrarea, cu pierderea salariului pe 15 zile, 2. Trimiterea în judecata comisiei disciplinare pentru punerea lor în disponibilitate sau destituire. Pedepsele se vor publica în Monitorul Oficial.

Sumele încasate pe nedrept. Președinția Adunării deputaților invită cu toată insistența pe foștii deputați în legislatura trecută (28 Dec. 1928—30 April. 1931) să restituie cât mai neîntârziat, la direcția chesturii Adunării deputaților, *suma primită pe nedrept ca indemnizație fixă pe timpul dela 1 lunie până la 15 Octombrie 1931.* — Care va să zică, foștii parlamentari au ridicat bani pe șase luni înainte, în vreme ce preoțimea noastră a rămas cu lunile neplătite pe trecut...

Desființări de școli din Directoratul Min. VII. Ministerul Instrucțiunii, cu decizia Nr. 13048/931 a suprimat următoarele gimnazii, cu ziua de 1 August a. c. Gimnaziul de băieți din Clacova, Gimnaziul de băieți din Jimbolla, Gimnaziul de băieți german de Stat din Lugoj, Gimnaziul de băieți din Periamoș, Gimnaziul de băieți din Reșița, Gimnaziul de băieți din Sântana, Gimnaziul de fete din Reșița, Liceul de băieți din Salonta.

No. 1421. 20 August 1931.

Concurs.

Pentru primirea de elevi în școala de cântăreți bisericești din Oradea, pe anul școlar 1931—32, se publică concurs cu următoarele condițiuni:

1. Se vor înalta, până la 1 Octombrie 1931, cererile de primire, adresate Consiliului Eparhial din Oradea, însoțite de următoarele acte:

a) Extras de botez, dela oficiul parohial (Etatea candidaților dela 16—25 ani).

b) Certificat școlar (cel puțin 4 clase primare).

c) Certificat de moralitate, dela oficiul parohial.

d) Certificat medical, cu constatare, că e deplin sănătos.

2. Examenele de primire se vor ține în ziua de 30 Octombrie 1931 cu probe de scris și cetit din limba română și constatarea aptitudinilor muzicale.

3. Inscrerile se vor face în 1 Noembrie.

4. Cel primit va fi obligat a locui în Internatul școlii.

5. Taxa de întreținere în internat este de 1000 Lei lunar.

6. Pentru instrumentele muzicale se va plăti odată pentru totdeauna Lei 600.

7. Cel primit va aduce halne de pat și albiturile necesare.

8. Cursurile școlii de cântăreți durează 3 ani.

9. Anul școlar durează dela 1 Noembrie 1931 până la 1 Maiu 1931.

10. Școala de cântăreți va fi îmbinată cu școala agricolă de iarnă.

(ss) Andrei, p. Episcop (ss) I. Evuțianu, Cons. Ref.

Nr. 4986 | 1931.

Ordin Circular.

Invităm și îndatorăm oficiile protopopești și parohiale ca toate rechizitele necesare să le cumpere dela librăria noastră din Arad.

Interesele Eparhiei noastre pretind, ca să dăm acestei librării tot concursul posibil, mai ales în marea criză financiară de astăzi.

Arad, 24 August 1931.

Consiliul Eparhial.

Librăria Diecezană Arad.

Bdul Regina Maria 12 și str. Eminescu 18. Complect asortată cu registrele, imprimatele și rechizitele necesare la începerea anului școlar.

Mare asortiment de cărți școlare curs primar. Dilor învățători le oferă rabațul cuvenit.

Publicație de licitație.

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construcție a bisericii și casei parohiale ort. rom. din Timișoara Principele Carol (Iosefin), privind lucrări de zidire, betou, așezare, dulgher, tinichigiu, canalizare, apeduct, tâmplar, lăcătușerie, sticlărie, vopsitorie, instalație electrică, pavaj, clopote, sobe, țiglărie și zugrăvire, ce se va ține în ziua de 30 August 1931 ora 8 a. m. în biroul parohiei din Piața Scudier, unde se vor deschide ofertele, rămânând ca adjudecarea lucrărilor să se întâmple în aceeași zi la ora 11.

Ofertele se vor face pe blanchete eliberate de dirigenta lucrărilor și în conformitate cu condițiile generale elaborate, cari se vor putea vedea, împreună cu proiectele, la oficiul parohial în fiecare zi la ora 10-12 a. m. și la ora 5-6 p. m. sau la dirigințele lucrărilor prof. Ing. Victor Viad, la pavilionul mecanic al școlii Politehnice din Timișoara, și anume în fiecare zi de lucru.

Timișoara, 16 August 1931.

Consiliul parohial

Nr. 4991 | 1831.

Aviz.

Absolvenții de teologie din Eparhia Aradului, cari vor să se supună examenului de cvalificație preotească, precum și preoții, cari doresc să se supună examenului preotesesc de promovare, să-și înainteze urgent cererile, însoțite au actele justificative.

Arad, 24 August 1931.

Consiliul Eparhial.

Parohii vacante.

Prin demisionarea preotului Virgil Lugojan, parohia Comiat cu filiile ei a devenit vacantă și pentru îndeplinirea ei în mod definitiv, conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial Nr. 4963 | 931, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios Biserica și Școala.

Venitele împreunate cu parohia sunt:

1. Casă parohială cu intravilan.
2. Una sesiune parohială de 32 jugh. cadastrale, întregită pe jumătate prin reforma agrară.
3. Stolele legale.
4. Birul conform coalei de fasiune B.
5. Eventuală întregire dela Stat, care parohia nu o garantează.

Alesul este obligat a suporta toate dările după beneficiul împreunat cu aceasta parohie, va predica regulat și va catehiza elevii dela școala primară din parohie, precum și elevii ortodocși dela școalele primare din filiile Bogda și Sintar, a căror enoriași sunt

obligăți a pune la dispoziție preotului căraușie pentru deplasare la orele de religie și va oficia serviciul divin și în filii, cel puțin odată pe lună, în care scop enoriașii din filii vor pune la dispoziția preotului căraușia.

Parahia e de clasa III-a, reflectanții deci vor dovedi asemenea cvalificațiune.

Reflectanții sunt poștiți ca recursese, adresate Consiliului parohial din Comiat, ajustate regulamentar, să le înainteze oficiului protopopesc ort. român din Lipova, iar în termenul concursual, pe lângă respectarea strictă a dispozițiilor cuprinse în §. 33 din Regulamentul pentru parohii, se vor prezenta în sf. Biserică din loc spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Cei din altă eparhie vor avea să dovedească, că spre a putea recurge au consimțământul P. S. Sale Părintelui Episcop eparhial din Arad.

Dat în ședința Consiliului parohial ort. român din Comiat, la 16 August 1931.

Consiliul parohial.

În înțelegere cu Fabriciu Manuilă ss. protopop.

1-3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial Nr. 4460/1931 pentru îndeplinirea parohiei Dubești, protopopiatul Birchiș, devenită vacantă prin mutarea preotului Marius Țucra la Remetea-luncă, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în organul oficios eparhial „Biserica și Școala”.

Venitele parohiale sunt:

1. Uzufuctul sesiunii parohiale în estenziunea de 29 jug. parte arător, parte fânaș.
2. Uzufuctul intravilanului parohial de 800 stg□.
3. Stolele legale.
4. Birul legal, care se ia în concurs din oficiu pe baza coalei de fasiune B.
5. Întregirea dela stat, care parohia nu o garantează.
6. Casă parohială nu este. Consiliul parohial însă se deobligă a achita chiria pentru locuința preotului, până se va edifica casă parohială.
7. Preotul ales va suporta toate impozitele după beneficiul parohial, va predica în Dumineci și sărbători și va catehiza elevii dela școala primară din loc, fără altă renumerație dela parohie.

Parohia este de clasa III-a. Recurenți vor avea să dovedească asemenea cvalificațiune.

Cei ce doresc a compete la aceasta parohie vor înainta recursese în termenul concursual, adresate Consiliului parohial din Dubești, la oficiul protopopesc ort. român din Birchiș, ajustate cu documentele recerute și se vor prezenta în acest interval în sf. biserică din loc, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie, observând strict dispozițiunile §-lui 33 din Reg. pentru parohii. Cei din altă Eparhie vor dovedi că au binecuvântarea Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial spre a putea recurge.

Consiliul parohial.

În înțelegere cu Traian Cibian protopopul Birchișului.

1-3